

Gender Mainstreaming

A gender mainstreaming (a gender szempont alkalmazása) egy politikai eszköz a társadalmi nemek közötti egyenlőség előmozdítására. E stratégia fontos kiindulópontja, hogy megértsük, a gender nem egyszerűen emberekre vonatkozik, hanem inkább egy elv, amely mentén a társadalmi rendszerek és hatalmi mechanizmusaik elrendeződnek. A társadalmi nemeket minden aspektusakkal együtt kell megérteni, nem csupán az egyén társadalmi neme vonzatában. Ezért ha érdekel bennünket, hogyan jönnek létre a gender viszonyok, nem csupán az egyéni viselkedést kell figyelembe vennünk, hanem meg kell vizsgálnunk és elemeznünk kell a munkaerőpiac, az oktatási rendszer, a társadalmi rend, a gazdaság és hasonló intézmények társadalmi nemét meghatározó irányító mechanizmusokat. Ez azt jelenti, hogy még a kulturális és társadalmi intézményekben és szervezetekben is tetten érhetjük a nemi normákat, a genderspecifikus stratégiákat és struktúrákat (Kiczková 2011).

A gender igazságosság fogalmát általában az igazságosság három területére osztják a gender mainstreamingről szóló jelenlegi vitákban: az első a **politikai részvétel területe** – a nők és férfiak egyenlő részvétele és képviselete a hivatalos intézményrendszerben, valamint a hatalom és befolyás egyenlő felosztása férfiak és nők között; a második a szükségletek kielégítéséhez szükséges **természeti kincsekből való részesedés területe** – a férfiak és nők esélyegyenlősége (gazdasági függetlenség és egyenlő esélyek a személyes ambíciók, érdeklődési kör és adottságok kibontakoztatására), a harmadik pedig az **intézményi szféra** és a bennük elfoglalt pozíciók – azonos lehetőségek a karrierépítésre és elhelyezkedésre, egyenlő hozzáférés az oktatáshoz, azonos felelősségvállalás a gyermeknevelés, a háztartás, a családi élet terén (Kiczková–Szapuová 2010).

A gender mainstreaming elve az Amszterdami Egyezményben gyökerezik, amelynek betartására minden EU-tagállam felelős.

A legfőbb eszme, amin a mainstreaming alapszik: a gender szempont figyelembe vétele alapfeltétel a társadalmi, gazdasági és környezeti problémák megoldásához. Ez megvilágítja és tisztázza számos probléma látszólagos gender-semlegességét, vagyis a problémát gender-kontextusba helyezik.

A gender mainstreaming nem egyszerűen politikai stratégia, hanem egy módszer is a gender szempontok alkalmazásához. Mint módszer, a gender mainstreaming több fokozatból áll: gender-elemzés, célmeghatározás, stratégiaválasztás, a stratégia megvalósítása, értékelés és gender-elemzés. A gender mainstreaming megvalósításának folyamatát képzeljük el egy spirális megközelítésként, ahol minden szint elérése után gender-elemzés, valamint a célok meghatározása és újbóli kijelölése következik, egészen addig, amíg a társadalmi nemek közötti teljes egyenlőség meg nem valósul. Ehhez a folyamathoz több feltételnek is teljesülnie kell: az első a (fentiekben meghatározott) gender és genderviszonyok következetes megértése, a második az elhatározása a gender mainstreaming megvalósítására – mivel ez egy összetett és bonyolult megközelítés, fontos, hogy azok döntsenek a megvalósításáról, akiknek hatalmukban és módjukban áll meg is valósítani (kormány, vállalat vagy szervezet vezetése stb.) – ez egy felülről lefelé irányuló folyamant –, a harmadik feltétel pedig az, hogy a gender mainstreaming megvalósításának minden szintjén részt vett minden érintett, és mindannyian megértették eredetét, célját és folyamatát.